

Zagreb, 14. rujna 2015.

SAŽETAK ZAPISNIKA

4. sjednice Znanstvenog odbora za biološke opasnosti Hrvatske agencije za hranu

Datum održavanja sjednice: 14. rujna 2015.

Vrijeme sastanka: 13,00 – 15,00 sati

Mjesto sastanka: Veterinarski fakultet Zagreb

Nazočni članovi Radne grupe:

- 1) prof. dr. sc. Lidija Kozačinski, Veterinarski fakultet, Zagreb
- 2) doc. dr. sc. Andrea Humski, Hrvatski veterinarski institut, Zagreb
- 3) dr. sc. Ivančica Kovaček, Zavod za javno zdravstvo Andrija Štampar, Zagreb
- 4) dr. sc. Andrea Benussi Skukan, Centar za kontrolu namirnica, Prehrambeno - biotehnološki fakultet, Zagreb

Opravdano nenazočni:

- 1) dr. sc. Relja Beck, Hrvatski veterinarski institut, Zagreb

Ostali nazočni:

- 1) dr. sc. Brigita Hengl, Hrvatska agencija za hranu – koordinatorica ZO

Dnevni red:

1. Usvajanje dnevnog reda
2. Usvajanje zapisnika s prošle sjednice – u privitku poziva
3. Rasprava o znanstvenom mišljenju o mljekomatima – radni materijali poslani članovima 14. 08.2015.
4. Rasprava o učestalim pozitivnim nalazima *S. Infanits* u uzorcima pilećeg mesa i ostalim salmonelama osim *Typhimurium* i *Enteritidis* (monitoring koji provodi Ministarstvo zdravlja). Kratak uvod o kretanju legislativnih promjena i trenutnoj Uredbi za mikrobiološke kriterije; Izvješće HAH na zahtjev Ministarstva zdravlja, informacija sa sastanka s MZ i MP. Najava teme o salmonelama za raspravu na slijedećem sastanku mreže za procjenu rizika EFSA (MRA Network), i prema prijedlogu dr. sc. A. Benussi-Skukan.
5. Predstavljanje vodiča „Smjernice za procjenu mikrobiološke sigurnosti Ready-To-Eat hrane na tržištu“ PDF izdanje
6. Situacija s ostalim planiranim projektima za 2015. godinu (A. alata, TBE, svježi i polutvrđi sirevi na tržnicama RH, AFM1 u svježem sirovom mlijeku)

7. Prijedlozi za rad odbora slijedeću godinu
8. Razno –informacija o 1. hrvatska konferencija o procjeni rizika

Predsjednica ZO prof. dr. sc. Kozačinski pozdravila je sve prisutne. Koordinatorica ZO dr. sc. Hengl ispričala je člana ZO, dr. sc. Beck, koji nije mogao prisustvovati sjednici.

Točka 1.

Usvajanje dnevnog reda

Dnevni red usvojen je jednoglasno i u cijelosti.

Točka 2.

Usvajanje zapisnika s prošle sjednice

Zapisnik s 3. sjednice usvojen je jednoglasno i u cijelosti.

Točka 3.

Rasprava o znanstvenom mišljenju o mljekomatima

Sve prisutne članice su pogledale materijale koji su im dostavljeni i složile su se s predloženim konceptom Znanstvenog mišljenja. Zaključeno je da ZM, prije nego se pošalje svim članovima, pregledaju Predsjednica i koordinatorica ZO. Članice ZO su se složile da bi trebalo uključiti dr.sc. Špičića u izradu ZM, u dijelu vezanom za rezultate analiza koje su se radile u Hrvatskom veterinarskom institutu. Članice ZO su se usuglasile da se rezultati trebaju obraditi osnovnim statističkim metodama. Rezultate ankete također obraditi koristeći osnovne statističke metode. Kako je anketu ispunilo svega 87 sudionika, povela se rasprava o tome koliko su potrošači svjesni razlike između svježeg mlijeka iz mljekomata i mlijeka "iz tetrapaka" koje je dostupno u trgovačkim lancima, a na kojem se također nalazi naziv "svježe". Korištenje istog naziva može djelovati zbunjujuće, odnosno dovoditi potrošače u zabludu da je i mlijeko iz mljekomata pasteurizirano, ili već na neki drugi način termički obrađeno, kako bi se smanjio rizik.

Rezultati ovog istraživanja bit će predstavljeni na 1. Hrvatskoj konferenciji o procjeni rizika koja će se održati 6. i 7. 10. u Osijeku, a Znanstveno se mišljenje može očekivati u studenom ove godine.

Točka 4.

Rasprava o učestalim pozitivnim nalazima *S. Infantis* u uzorcima pilećeg mesa i ostalim salmonelama osim *Typhimurium* i *Enteritidis*

Kratak uvod o kretanju legislativnih promjena i trenutnoj Uredbi za mikrobiološke kriterije; Izvješće HAH na zahtjev Ministarstva zdravlja, informacija sa sastanka s MZ i MP. Najava teme o salmonelama za raspravu na slijedećem sastanku mreže za procjenu rizika EFSA (MRA Network), i prema prijedlogu dr. sc. A. Benussi-Skukan.

Rezultati monitoringa koji ove godine provodi Ministarstvo zdravlja na mesu peradi ukazali su na veću prisutnost *S. Infantis* u odnosu na prijašnje godine, i u odnosu na ostale serotipove *Salmonela*, kao i ostale patogene općenito. Uredba 2073/05 propisuje u točki 1.5. Kriterija za sigurnost hrane, odsutnost *Salmonella* spp. u 25 g u mljevenom mesu i mesnim pripravcima od mesa peradi namijenjenim za jelo kuhanima, u točki 1.7. odsutnost u 10 g u strojno otkoštenom mesu, a u 1.9. odsutnost u 25 g u mesnim proizvodima od mesa peradi namijenjenim za jelo kuhani. Do danas uredba je doživjela 6 dopuna, a u trećoj iz 2011., u točki 1.28. dodano je svježe meso peradi i kriterij odsutnosti u 25 g za *S. Enteritidis* i *S. Typhimurium*. U uzorcima iz

monitoringa *S. Infantis* je pronađena u svježem mesu pilića, te je u tu svrhu zatraženo znanstveno izvješće o riziku za zdravlje ljudi.

Raspravu je potaknula dr. sc. Benussi Skukan, koja se slaže sa zaključkom iz Izvješća kako je prisutnost *S. Infantis* i u svježem mesu peradi rizik, ali smatra kako proizvođači i općenito subjekti u poslovanju s hranom u ovom slučaju nisu bili dovoljno upoznati s tim problemom, te sada trpe velike financijske gubitke. Smatra kako je Znanstveno izvješće koje je napravio HAH trebalo biti javno dostupno npr. na webu. Dr. sc. Hengl, koordinatorica ZO, pojasnila je kako je ZI bilo napravljeno na zahtjev Ministarstva zdravlja te da oni imaju mogućnost donošenja odluke o javnom objavljivanju istog. Također dr. sc. Benussi Skukan komentirala je kako je u ZI naveden mali broj ljudi za koje je potvrđeno da su oboljeli od *S. Infantis*, svega njih osmero. Dr. sc. Hengl je pojasnila kako se ti podaci odnose na prošlu godinu i kako su opravdano niski jer ne postoji zakonska obveza prijavljivanja niti provođenja tipizacije *Salmonella*, uzročnika oboljenja u ljudi, koji su drugačiji od *S. Enteritidis* i *Typhimurium*. I ovaj broj s kojim se raspolaže je slučajno evidentiran, a može se pretpostaviti da je stvarno bilo puno više slučajeva. U monitoringu mesa peradi iz prošlih godina nije pronađen niti jedan uzorak kontaminiran *S. Infantis*.

Članice ZO slažu se kako *S. Infantis* predstavlja potencijalni rizik za zdravlje ljudi, ali isto tako i neki drugi sojevi salmonela, čija prisutnost u jatima, ali i na trupovima peradi raste, te kako bi se industrija trebala pridržavati preporuka o provođenju mjera za suzbijanje *Salmonella* spp., odnosno pratiti trend pojavnosti. Doc. dr. sc. Humski istaknula je kako su trenutno 5 najučestalijih sojeva – *Enteritidis*, *Typhimurium*, *Infantis*, *Derby* i *Stanley*, ali da se situacija mijenja, jer se mjere suzbijanja najčešće i provode protiv njih. Posebno vakcinacija, koja je vrlo specifična i koja se u RH provodi, ali ne sustavno, čime se otvara mogućnost povećanja nekog drugog serotipa *Salmonella*. Također, članice ZO su se složile kako je promjenom odredbe da u svježem mesu peradi ne smije biti bakterija roda *Salmonella* u 25 g u kriterij odsutnosti u 25 g samo *S. Enteritidis* i *S. Typhimurium* stvorena mogućnost da salmonele drugačije od ove dvije vrste uistinu kontaminiraju meso, ali se ne tipiziraju.

Koordinatorica je izvijestila članice kako će se o temi *Salmonella*, drugih osim *Enteritidis* i *Typhimurium* raspravljati i na slijedećem sastanku EFSA-ine mreže o mikrobiološkoj procjeni rizika, koji će se održati krajem listopada ove godine, te da slobodno sugeriraju određena pitanja o kojima bi se tamo moglo raspravljati. U tom kontekstu članice su predložile da se utvrdi koji postupak primjenjuju ostale članice EU ukoliko se u svježem mesu peradi utvrdi soj koji nije propisan u Uredbi, na koji se način odvija komunikacija s proizvođačima, odnosno subjektima u poslovanju s hranom, te imaju li usporedne podatke o pojavnosti serotipova *Salmonella* u jatima peradi, u mesu peradi i u ljudi.

Točka 5.

Predstavljanje vodiča „Smjernice za procjenu mikrobiološke sigurnosti Ready-To-Eat hrane na tržištu“ PDF izdanje

Koordinatorica je članicama predstavila izdanje vodiča "Smjernice za procjenu mikrobiološke sigurnosti Ready-To-Eat hrane na tržištu". To je prijevod izdanja Health Protection Agency koji je ZO za biološke opasnosti imao u planu rada za ovu godinu i u čiju su reviziju prijevoda izvršile članice ovog odbora. Vodič će u PDF obliku biti dostupan javnosti od slijedećeg tjedna (21-25.9.2015) na web stranici Hrvatske agencije za hranu.

Točka 6.

Situacija s ostalim planiranim projektima za 2015. godinu

Vežano za projekt Istraživanje nametnika *Alaria alata* u mesu divlje svinje koji je bio u planu za realizaciju s početkom u studenom 2014. godine, pristiglo je izvješće od Poljoprivrednog fakulteta u Osijeku u kojem se obrazlaže nemogućnost provođenja u planiranom terminu zbog opsežnih poplava koje su prošle godine zahvatile baš to područje i kako se početak projekta prebacuje na studeni ove godine.

Projekt Istraživanje prisutnosti virusa krpeljnog encefalitisa u kozjem mlijeku u RH odvija se u skladu s planiranim, a dostavljeno je Izvješće 30. srpnja 2015. o prvom dijelu realizacije projekta. Istraživanje svježih i polutvrdih sireva na tržištima RH odvija se po planu, i analitički dio je završen. Svakodnevno se očekuju rezultati, a rad na ZM Znanstveni odbor će započeti čim se završi ZM o mlijeku.

Projekt Određivanje aflatoksina M1 u svježem mlijeku iz mljekomata (monitoring) u planu je započeti u zadnjem dijelu 2015. u suradnji s Ministarstvom poljoprivrede.

Projekt o kontaminaciji salate i bobičastog voća ove se godine ne može realizirati zbog financijskih ograničenja, ali članice podupiru ovaj projekt. Zaključeno je kako bi trebalo ponovno razmotriti i eventualno doraditi prijedlog projekta kako bi bio spreman za realizaciju slijedeće godine.

Točka 7.

Prijedlozi za rad odbora slijedeću godinu

Članice ZO pozvane su da dostave prijedloge za rad odbora za slijedeću godinu, koje mogu dostaviti i putem maila, predsjednici i/ili koordinatorici odbora.

Točka 8.

Razno

U Osijeku u organizaciji HAH-a održat će se 6. i 7. listopada 2015. godine Prva Hrvatska konferencija o procjeni rizika. U sklopu nje obilježit će se i svjetski dan hrane. Povod za održavanje konferencije je i 10 godina postojanja Hrvatske agencije za hranu.

HAH se uključila u EU projekt "Proteoinsekt" koji u svojoj početnoj fazi provodi Anketu o informiranosti potrošača o sastojcima koji se koriste u ishrani životinja. To je osnova na koju se treba nadograditi potencijalna dozvola Europske komisije o uvođenju insekata u hranu za životinje. Anketa se nalazi na web stranici HAH-a. Obavijest o anketi koordinatorica će poslati svi članovima, koji su slobodni dalje prosljeđivati. Poželjno je da sudjeluju građani različitih dobnih kategorija, već od srednjoškolaca i studenata, i ne moraju nužno biti obuhvaćeni samo oni koji su profesionalno vezani za ovu temu.

ZO za biološke opasnosti dobio je službenu obavijest od prof. dr. sc. Dobranić, predstojnice Zavoda za higijenu, tehnologiju i sigurnost hrane Veterinarskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, kako su sklopili ugovor sa Savezom udruge malih sirara „SirCro“ o izradi studije o sukladnostima s kriterijima za bakteriju *L. monocytogenes* u mliječnim proizvodima.

Prof. dr. sc. Kozračinski izvijestila je kako ima spoznaje da Agronomski fakultet u Zagrebu prijavljuje projekt u Krapinsko-zagorskoj županiji o mljekomatima, ali ne zna je li prihvaćen i iz kojih će se fondova financirati. Zadužuje se koordinatorica da stupi u kontakt sa Zavodom za mljekarstvo kako bi se dobile detaljnije informacije. Ovo je tema koja je vrlo zanimljiva ZO jer se i sam bavi sličnom problematikom.

Slijedom e-maila koji je upućen članicama vezan za problematiku praćenja virusa hepatitisa E ZO je upoznat kako je HAH u suradnji s dr. sc. Škoko iz Veterinarskog zavoda u Splitu,

sudjelovala u inicijalnoj telekonferenciji vezanoj za problematiku o virusima, a koju je organizirala EFSA. Dr. sc. Škoko predstavnica je naše zemlje u organizacijskom odboru radionice koja će se održati u veljaču na inicijativu EFSA-e. O održavanju radionice je upoznata i dr. sc. Jemeršić iz HVI.

Zapisnika sastavila:
Brigita Hengl

Zapisnik odobrila:
Andrea Gross Bošković